

13. Семиченко В.А. Опыт системно-структурного моделирования сложных объектов в психолого-педагогических исследованиях / Валентина Анатольевна Семиченко // Проблемы сучасної педагогічної освіти : [зб. наук. ст.]. Педагогіка і психологія / Кримський держ. гуманіт. ін-т. – К., 2003. – Вип. 5. – С. 253-266.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

УДК: 371.315.6.015.378

Леонова В. І.

У цій статті сформульовано та розкрито педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей, які дадуть змогу ефективно побудувати процес формування вказаної підготовленості.

Ключові слова: педагогічна умова, структура, компонент.

В этой статье сформулированы и раскрыты педагогические условия подготовки будущих социальных педагогов к профессиональной деятельности в заведениях социальной защиты детей, которые позволят эффективно построить процесс формирования указанной подготовленности.

Ключевые слова: педагогические условия, структура, компонент.

In this article formulated and solved pedagogical conditions for training of social workers for professional work in children welfare institutions that will enable efficient build process of the said training.

Keywords: pedagogical condition, structure, component.

Постановка проблеми. Науковий аналіз проблеми формування підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей передбачає визначення низки педагогічних умов, які дадуть змогу ефективно побудувати процес формування вказаної підготовленості. У загальному вигляді полягає в тому, що на сучасному етапі свого розвитку проблема підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей має значну соціальну та наукову актуальність, але на даний час недостатньо вивчена.

Метою статті є визначення та розкриття педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей.

Виокремлення невирішених частин проблем. Незважаючи на обсяг підходів до розуміння педагогічних умов, недостатньо розробленою залишається проблема формування та розкриття педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей.

Виклад основного матеріалу. Українська дослідниця З. Курлянд розуміє психолого-педагогічні умови як зовнішні і внутрішні обставини, які вплива-

ють на методи і форми організації навчально-виховного процесу у ВНЗ [5; с.171].

Педагогічна умова – це обстановка чи обставина, яка зумовлює або від якої залежить цілісний продуктивний процес формування професійної креативності у майбутніх соціальних педагогів [2].

Педагогічні умови повинні віддзеркалювати структуру підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей і вмщувати передбачені технологією формування підготовленості компоненти моделі або технології. Реалізація педагогічних умов має на меті: забезпечення організаційно-педагогічного й психолого-педагогічного супроводу професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів; вдосконалення системи професійної підготовки педагогічних кадрів для роботи в умовах профільного навчання; визначення форм і методів інформаційної підтримки процесу формування підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей.

Специфіка педагогічних умов детермінована не лише сутністю і змістом професійної підготовки майбутнього соціального педагога, але й особливостями профілізації сучасної школи, що, в свою чергу, потребує нових підходів при підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації педагогічних кадрів. Завдання полягає в тому, щоб більш точно визначитись у потребах кадрів для профільного навчання з урахуванням особливостей регіону; формувати соціально значущі якості особистості у випускників закладів освіти; спрогнозувати ефективність запровадження різних моделей профільного навчання; визначити ефективність організаційно-методичних структур профільного навчання [1; с.49-55]

Метою підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей, реалізація якої буде досягнута за допомогою підготовки таких структурних компонентів, як когнітивно-діяльнісний, інтерактивно-комунікативний, мотиваційно-ціннісний, рефлексивно-перцептивний [6]. Охарактеризовані структурні компоненти, у свою чергу, формуватимуться за допомогою педагогічних умов підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей таких, як:

1) створення позитивної настанови на професійну діяльність майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей;

2) орієнтація змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів на усвідомлення норм, стандартів, еталонів професії та її значимість у суспільстві;

3) залучення майбутніх соціальних педагогів до використання сучасних, оптимально-ефективних методів, прийомів, технологій з метою соціального захисту дітей;

4) організація науково-методичного та матеріально-технічного супроводу майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей.

У процесі реалізації **першої педагогічної умови** (створення позитивної настанови на професійну діяльність майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей) запропонована програма ефективного функціонування щодо створення позитивної настанови, та експериментально вета-

новлено, що дана програма спонукає майбутніх соціальних педагогів до самопізнання, саморозвитку й самореалізації, що сприяє розвитку в них соціальної активності, становлення їхньої соціальної компетентності. Звідси, професійна діяльність соціального педагога повинна спрямовуватися на основні сфери її розвитку, формування ініціативності, цілеспрямованості, адекватного відношення до себе і навколишнього світу; поглиблення спеціальних знань та розвиток умінь їх практичної реалізації для забезпечення самостійності й самореалізації у сфер висококваліфікованої праці з використанням сучасних засобів, призначених для полегшення участі у суспільному інформаційному обміні.

Друга педагогічна умова – орієнтація змісту підготовки майбутніх соціальних педагогів на усвідомлення норм, стандартів, еталонів професії та її значимість у суспільстві здійснювалась завдяки теорії внесення до змін загальних і спеціальних дисциплін тем, пов'язаних з проблемою професійної діяльності соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей. А саме таких предметів: «Корекційна педагогіка», зокрема, «Інклюзивна освіта», «Організація роботи з різними соціальними групами», «Соціальна адаптація випускників шкіл-інтернатів», «Соціально-педагогічна профілактика правопорушень», такі теми: «Заклади соціального захисту дітей (визначення та види закладів; закони, постанови)»; «Професійна діяльність соціального педагога у закладах соціального захисту дітей»; «Специфіка роботи соціального педагога у закладах соціального захисту дітей»; «Соціальний педагог в умовах інклюзивного навчання»; «Значущість професійної діяльності соціального педагога у закладах соціального захисту дітей». Головне завдання полягало в тому, щоб навчити студентів аналізувати конкретні заклади соціального захисту дітей і цілісно вивчати соціальну ситуацію, що склалася в даному закладі, що сприяло систематизації соціально-педагогічних знань та умінь фахівців. Також визначити основні теоретичні підходи до роботи соціального педагога в закладах соціального захисту дітей; проаналізувати основні закономірності та принципи професійної діяльності соціального педагога; проаналізувати головні функції і напрями роботи соціального педагога в даних установах; визначити найбільш ефективні, гуманістично-спрямовані методи роботи соціального педагога дітьми, як потребують соціального захисту.

Третя педагогічна умова – залучення майбутніх соціальних педагогів до використання сучасних, оптимально-ефективних методів, прийомів, технологій з метою соціального захисту дітей, реалізовано під час соціально-педагогічної практики і здійснення цілеспрямованого керівництва виробничою соціально-педагогічною практикою студентів – було спрямовано на розвиток знань вмінь студентів у сфері професійної діяльності, та надання методичних рекомендацій і консультативної допомоги студентам під час практики, підготувати майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей.

Педагогічна практика – форма професійної підготовки студентів з спеціальності «Соціальна педагогіка» є частиною державного освітнього стандарту та невід'ємного складового професійної підготовки у вищій школі.

Метою практики є формування професійних вмінь та особистісних якостей майбутнього спеціаліста в процесі вивчення системи планування та орган-

ізації соціально-педагогічної діяльності в закладах соціального та соціально-виховного спрямування. Вона є переходом від теоретичного навчання до практичної та самостійної діяльності в різних соціальних інститутах. Під час практики студент оволодіває багатоаспектними видами професійної діяльності, що дає свою готовність до виконання в різних соціальних ролях [3; с.3].

Четверта педагогічна умова – організація науково-методичного та матеріально-технічного супроводу майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей – сприяла організації методичного забезпечення навчального процесу, за якої кожен суб'єкт освітнього процесу був забезпечений науково-методичним супроводом та за якої були реалізовані основні педагогічні функції: освітня, виховна, розвивальна та ін. Забезпечення науково-методичного супроводу насамперед передбачало попередню роботу викладача, що полягала в підготовці структури й змісту навчальних і спеціальних дисциплін.

Навчально-методичне забезпечення підготовки майбутніх соціальних педагогів при забезпеченні спеціалістів здебільшого відірване від фактичного. Випускники відчують брак знань і практичних навичок під час професійної діяльності соціального педагога у закладах соціального захисту дітей, ніж реальними процесами й ситуаціями. Тому, продумуючи зміст навчально-методичного забезпечення, ми звертали увагу на його професійну підготовку, що містить: професіоналізацію та спеціалізацію майбутніх соціальних педагогів; інтенсифікацію процесу навчання; активізацію та розвиток професійної спрямованості майбутніх соціальних педагогів у закладах соціального захисту дітей. На нашу думку, через стрімкий розвиток технологій постійно необхідно вдосконалювати й модернізувати, а також заміновати новим, більш корисним, цікавим і сучасним увесь комплекс навчально-методичного забезпечення.

Науково-методичний супровід процесу підготовленості майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей «базується на особистісно-орієнтованому підході, який передбачає не лише врахування індивідуальних особливостей тих, хто навчається, а і диференційований підхід до навчання» [4].

Використання нових, перспективних форм організації освітнього процесу для реалізації тієї або іншої навчальної програми орієнтоване здебільшого на самостійну роботу студентів. Використання методів пошуково-дослідницької діяльності, а саме – залучення майбутніх соціальних педагогів з першого курсу до участі в науково-практичних студентських конференціях, олімпіадах, публікаціях статей, виконання індивідуально-дослідних завдань, сприяло формуванню інтересу до самостійного пізнання, надбанню студентами нового досвіду, розвитку творчої активності студентів, залучення їх до рішення актуальних завдань сучасної науки. Пошуково-дослідна діяльність студентів передбачала опрацювання навчальної, довідкової, спеціальної, науково-популярної літератури, роботу з бібліографічними покажчиками, інформаційними ресурсами інтернету тощо.

Участь студентів у науково-практичній студентській конференції сприяла професійному становленню студентів, стимулювала їх до навчальної та науково-дослідної діяльності, демонструвала та пропагувала кращі досягнення студентів, зміцнювала наукову та педагогічну співпрацю між викладачем і

студентом, забезпечувала збереження та розвиток єдиного науково-освітнього простору, сприяла встановленню контактів між майбутніми колегами.

Висновок. Проведена робота з реалізації педагогічних умов у процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей дала можливість студентам використовувати спеціальні знання, вміння та навички, які спонукали їх до розвитку професійної діяльності. Нерідко педагоги стикаються з тим, що відсутність професіоналізму виникає через відсутність відповідних знань, тому весь час розвиваючи професійну діяльність соціального педагога, ми надавали професійні знання, закріплюючи їх створенням творчих продуктів власної професійної діяльності.

Перспективи подальшого дослідження. Розв'язання розглянутої проблеми вимагає подальших комплексних досліджень, адже підготовленість майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей є передумовою успішного виконання ними своїх професійних функцій, а також особистісного зростання.

Список використаної літератури:

1. Арефьев И. П. Подготовка учителя к профильному обучению старшеклассников / И. П. Арефьев // Педагогика. — 2003. — №5.

2. Боксгорн В. В. Формування професійної креативності в майбутніх соціальних педагогів: дис. кандидата пед. наук: 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Боксгорн Віта Василівна. — Одеса, 2012. — 231 с.

3. Капська А. Й. Організація наскрізної практики студентів за спеціальністю 6.010106 «Соціальна педагогіка» (методичні рекомендації) / За заг. ред. Капської А. Й. — К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. — 32 с., с. 3.

4. Курлянд З. Н. Професійно-креативне середовище ВНЗ — передумова підвищення якості підготовки майбутніх фахівців [Електронний ресурс] / З. Н. Курлянд // е-журнал «Педагогическая наука: история, теория, практика, тенденции развития», 2009. — № 1 — Режим доступу до журн: http://intellect-ivest.org.ua/rus/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_vypuski_n1_2009_st_16.

5. Курлянд З. Н. Психолого-педагогічні умови формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів [Електронний ресурс] / З. Н. Курлянд // Наука і освіта. — 2008. — № 8, 9. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/NiO/2008_89/pedagogika/kurl.htm, с. 171]

6. Леонова В. І. Структурні компоненти підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності у закладах соціального захисту дітей / В. І. Леонова // Наука і освіта. — Одеса, 2013.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНОМОВНОЇ КУЛЬТУРИ ВЧИТЕЛЯ МАЛОКОМПЛЕКТНОЇ ШКОЛИ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.937

Шацька Н. М.

В статті раскрыта сутність україноязычної культури, уточнена ее структура (мотивационно-стимулирующий, когнитивно-поведенческий профессиональный и личностный компоненты). Теоретически и экспериментально доказана эффективность педагогических условий в развитии украиноязычной культуры учителя.